

УДК (477+460).008.8

Д. О. Князева, аспірантка

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
кафедра загальноправових дисциплін та міжнародного права,
Французький бульвар, 24/26, м. Одеса, 65058, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ ПАРТНЕРСТВА УКРАЇНИ ТА ІСПАНІЇ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

В статті розглянуто процес виникнення міжнародних відносин між Україною та Іспанією, проаналізовано п'ять основних напрямів міжнародного співробітництва на основі аналізу першоджерела — аналітичного документа "Україна — Іспанія: рекомендації", а також на основі аналізу висновків та рекомендацій форуму "Україна — Іспанія: перспективи партнерства". Використано матеріали, викладені на офіційному сайті Посольства України в Іспанії.

Ключові слова: Україна, Іспанія, партнерство, правовідносини.

Проблеми взаємозв'язків держав завжди були й залишаються найважливішими в сфері міжнародних відносин. Людство традиційно приділяє їм багато уваги, намагаючись врегулювати їх на міжнародно-правовому рівні.

До таких належать відносини між Україною та Іспанією. Вони досить врегульовані на міжнародно-правовому рівні, але, незважаючи на це, бракує актуальних наукових праць саме на тему міжнародно-правового регулювання україно-іспанських правовідносин.

Уряд Іспанії визнав Україну як незалежну державу 31 січня 1991 року.

Дипломатичні відносини між Україною та Іспанією були встановлені 30 січня 1992 року підписанням спільного комюніке в Празі. У серпні 1992 року в Києві почало функціонувати Постійне дипломатичне представництво Іспанії в Україні.

Важливим кроком у розвитку відносин між Україною та Іспанією стало відкриття у червні 1995 року Посольства України в Іспанії.

У 1996 році під час візиту Президента України Леоніда Кучми до Іспанії було підписано серію нормативно-правових документів, серед яких Договір про дружбу й співробітництво між Україною та Іспанією, Угода про економічне та промислове співробітництво, Угода про повітряні перевезення, Угода про співробітництво в сферах освіти, науки й культури, Угода про соціальні гарантії громадян.

Протягом всього періоду розвитку двосторонніх зв'язків "відносини з Іспанією як з країною впливовою в сенсі Є С, НАТО та інших організацій є важливими для нас (для України. — прим. авт.) також з точки зору наших (українських. — прим. авт.) стратегічних пріоритетів, таких як інтеграція до європейських структур" [1, 1].

Це положення знайшло свій відбиток в аналітичному документі "Україна — Іспанія: рекомендації", який містить висновки й рекомендації форуму "Україна — Іспанія: перспективи партнерства". Він проходив 3-4 грудня 2007 року у Барселоні та був організований Центром міжнародної інформації та документації (CIDOB Foundation, Barcelona), Міжнародним центром перспективних досліджень (Київ) й Фондом Фрідріха Еберта (Мадрид).

На церемонії почесного відкриття конференції виступили Надзвичайний та Уповноважений Посол України в Іспанії Анатолій Щерба, Надзвичайний та Уповноважений Посол Іспанії в Україні Хав'єр Хіль Каталіна (Javier Gil Catalina) та Президент Центру міжнародної документації та інформації Нарсис Сепра (Narcís Serra).

Serra, Barcelona). В форумі приймали участь представники дипломатичних установ та державних відомств, університетів та економічних центрів двох країн.

Метою форуму було покращення обізнаності сторін з потенціалом та поточною ситуацією в двох країнах, визначення напрямків двостороннього співробітництва та стимулювання діалогу між ведучими інституціями України та Іспанії.

Завершився форум підписанням документа з пропозиціями про поглиблення іспано-українського співробітництва, які були передані урядам обох країн. Таким документом є "Україна — Іспанія: рекомендації".

Цим документом окреслено коло п'яти основних напрямків україно-іспанського партнерства. Розглянемо кожне з них.

1. Двосторонні відносини: великий ривок уперед.

Аналітичний документ "Україна — Іспанія: рекомендації" в даному пункті вказує, що "2007 року, у свою 15 річницю існування, іспано-українські офіційні відносини досягли поворотного пункту" [2,1]. Це пояснюється візитом міністра закордонних справ Іспанії в Україну у червні 2007 року та тим, що міністр закордонних справ України у відповідь відвідав Іспанію.

Даний пункт підводить підсумки наполегливої роботи обох міністерств протягом цих 15 років. Так, було підписано Меморандум задля реалізації зусиль України, спрямованих на наближення до Європейського Союзу, встановлення конкретних механізмів державної та недержавної співпраці й обміну досвідом у сфері європейської інтеграції. До таких механізмів державної співпраці документ відносить консульську діяльність та співпрацю в міжнародних організаціях, таких як ОБСЄ, створення груп міжпарламентської дружби в українському та іспанському парламентах.

Що говорять самі "Рекомендації" в даній сфері? По-перше, вони містять положення про міграційні питання та візову політику. Так, "Міністерство закордонних справ має забезпечити якомога більш ефективне дотримання Іспанією своїх шенгенських зобов'язань, що водночас уможливить безперешкодний в'їзд українських громадян, які бажають відвідати Іспанію, з якомога коротшим періодом очікування та меншими бюрократичними перепонами. Посольство Іспанії в Києві має розробити адекватні положення для забезпечення отримання адекватного доступу до процедури видачі віз українцям, які не мешкають у Києві, без необхідності поїздки до Києву та з якомога коротшим періодом очікування" [3, п. 3].

По-друге, вказується на розширення контактів у гуманітарній і культурній сферах: "Зв'язки в гуманітарній і культурній сферах потрібно суттєво розширити. В інтелектуальному, академічному та культурному житті обох країн мало контактів. До України приїжджають багато західних експертів для участі в конференціях, семінарах і фестивалях, однак серед них навдивовижу мало іспанців" [2, 1], — встановлюють висновки форуму "Україна — Іспанія: перспективи партнерства". Окрім того, звертається увага на низький рівень контактів співпраці між науковцями, обізнаності обох країн одна про одну, особливо Іспанії про Україну.

2. Консолідація демократичної держави: гострі дискусії.

В даному розділі говориться про трансформацію суспільства обох країн. Так, хоча Україна надала перевагу демократичним способам вирішення політичних криз, все ж таки деякі з головних сфер її конституційного ладу ще далекі від монолітності. Іспанія ж досить успішно пройшла процес інституційної трансформації, який поділявся на два етапи: перехід від диктатури Франко до демократії та євроінтеграція.

Для України важливими є два напрями інституційної трансформації, які свого часу відбувалися в Іспанії, тобто питання інституційної архітектури та інтеграції до європейського простору. Також Україні слід звернути увагу на процеси децентра-

лізації та регіоналізації, через які пройшла Іспанія, адже "Іспанія — це унікальний приклад демократизації через децентралізацію" [2, 1].

3. Державне управління: надання послуг громадянам.

Як вказується у висновках до форуму, найточніша ознака сумлінного управління — здатність влади на всіх рівнях працювати для своїх громадян. Перед Україною та Іспанією досі стоять суттєві виклики в забезпеченні громадян якісними послугами. Проте адміністративні структури Іспанії досягли більшого рівня організації у цій сфері. Тому у висновках до форуму та Рекомендаціях підкреслюється необхідність посилення співробітництва України та Іспанії у цій сфері. "Наприклад, — пропонують висновки та рекомендації до форуму "Україна — Іспанія: перспективи партнерства", — для початку було б корисно співпрацювати у сфері навчання та підвищення кваліфікації державних службовців. Були б також корисними порівняльний аналіз контрольних показників (бенчмаркінг) і навчальні візити політиків та державних службовців за умови вживання необхідних заходів для подолання мовного бар'єра" [2, 2]. Окрім того, іспанські міста і регіони створили механізми для вирішення досить серйозних соціально-економічних проблем, які є актуальними для українських сіл, міст та регіонів.

4. Підприємництво та політика: будуючи здорові відносини.

Підприємницькі відносини між Іспанією та Україною мають подвійний потенціал. По-перше, "зона вільної торгівлі між ЄС і Україною відкриває світ нових можливостей для двосторонніх економічних зв'язків і взаємної економічної вигоди" [3, п. 19]. По-друге, "діалог між підприємцями, їхніми спілками та політичними діячами з Іспанії та України допомагає визначити способи, завдяки яким Іспанія змогла уникнути негативних аспектів у відносинах між підприємництвом, політикою та органами державної влади, які суттєво шкодять демократії та економіці в Україні" [3, п. 21].

5. Іспанія та Україна в процесі європейської інтеграції.

"Історичний досвід України та Іспанії та їх географічне розташування дуже відрізняються від країн, розташованих у серці Європи. Схожі за розміром та прагненням щодо створення сильнішої, ширшої Європи з єдиним голосом у світі, Україна та Іспанія можуть взяти участь у плідній дискусії про майбутнє європейської інтеграції, а не залишати це на розсуд країн по обидва боки Рейну або столиць трьох чи чотирьох більших держав — членів ЄС" [2, 2]. Як пропонують висновки та рекомендації форуму, україно-іспанський діалог щодо європейських питань може зосередитись на політиці Європи в сфері енергетики. Зокрема, встановлено, що "семінари та конференції про енергетику в Іспанії повинні включати як українських експертів, так і іспанських, для того, щоб почати обмін спільними точками зору з цього найважливішого питання" [3, п. 27].

"Україна — Іспанія: рекомендації" виділяють ще одну сферу для співробітництва цих двох держав. Це — "діалог про їх субрегіональні стратегії для Західного Середземномор'я та Чорного моря, щоб вивчити досвід один одного та об'єднати його у вигляді ширшого" [3, п. 25], адже "Україна та Іспанія — це мости, які з'єднують ці регіони з європейською основною територією, і вони можуть слугувати прикладом одна для одної, беручи участь у створенні стабільнішого та відкритішого для співпраці субрегіонального середовища" [2, 2].

Таким чином, відносини між Україною та Іспанією були встановлені 30 січня 1992 року, що підтверджується підписанням відповідного документа. З того часу було укладено декілька угод між цими країнами, але лише через 15 років після встановлення дипломатичних відносин з'явився документ, який окреслює коло завдань, визначених як напрями партнерства України та Іспанії. Документ налічує

п'ять таких завдань та містить конкретні висновки та рекомендації щодо втілення їх в життя. Отже, головними напрямками партнерства України та Іспанії є встановлення двосторонніх відносин, обмін досвідом у сфері консолідації демократичної держави, державного управління, формування здорових відносин у сфері підприємництва та політики, співробітництво в процесі європейської інтеграції. Як бачимо, основною метою "Рекомендацій" є розширення контактів між двома державами та обмін досвідом у різноманітних сферах.

Але головним зараз є те, щоб ці положення не залишилися на декларативному рівні, а набули практичного значення, адже на даному етапі треба чітко дотримуватись визначеного плану та встановити довгі, перспективні та міцні відносини між цими двома державами.

Література

1. A. Martines. Entrevista del Embajador A. Scherba con la revista Pueblo Nuevo (Octubre 2006 — N 130) //Україна в іспанських ЗМІ. — 2006 [Електронний ресурс]. URL <http://www.mfa.gov.ua/spain/ua/21397.htm>
2. ICPS NEWSLETTER Ukraine and Spain: A promising partnership, № 15 (407), 12 May 2008. — С. 1-2.
3. Conclusions and recommendations from the working group on "Spain and Ukraine: prospects for partnership", Barcelona, 3-4 December, 2007// SPAIN AND UKRAINE — RECOMMENDATIONS, Barcelona, December, 2007[Електронний ресурс]. URL www.cidob.org/es/programa_ukraina_espanya_eng.pdf

Д. О. Князева, аспірантка

Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова,
кафедра общеправовых дисциплин и международного права,
Французский бульвар, 24/26, г. Одесса, 65058, Украина

ПЕРСПЕКТИВЫ ПАРТНЁРСТВА УКРАИНЫ И ИСПАНИИ В УСЛОВИЯХ ТРАНСФОРМАЦИИ ОБЩЕСТВА

РЕЗЮМЕ

В науке международного права особое место занимает изучение правоотношений между отдельными государствами. Правоотношения между Испанией и Украиной существуют с 1992 года, но лишь в 2007 году появился документ, определяющий основные направления сотрудничества. Наличие такого документа требует чёткого соблюдения указанных задач и имеет целью установление долгих и перспективных отношений между этими двумя государствами.

Ключевые слова: Украина, Испания, партнёрство, правоотношения.